

# Сложна лихва, капиталови пазари и акции

## Лекция #3

### Основи на инвестициите

23.01.2024

Георги Захариев



# Преговор

## В лекция #2 преминахме през

- Психология на парите
- Ключови понятия за инвеститори
- Какво представлява инвестирането
- Рисков толеранс и управление на риска
- Какво представлява богатия живот за нас
- Как да поставим лични финансови цели
- Въпроси и отговори

# Домашно и въпроси

**Slido** с код: **INVEST8**

# Ранно записване за изпит

- Ранно записване – 50 лева до 25 януари (4 лекция)
- Късно записване – 100 лева 16 февруари

Изпит – 17 и 18 февруари

Записване за изпит от тук:

<https://platform.financeacademy.bg/payments/pay/180?appid=financeacademy.bg>

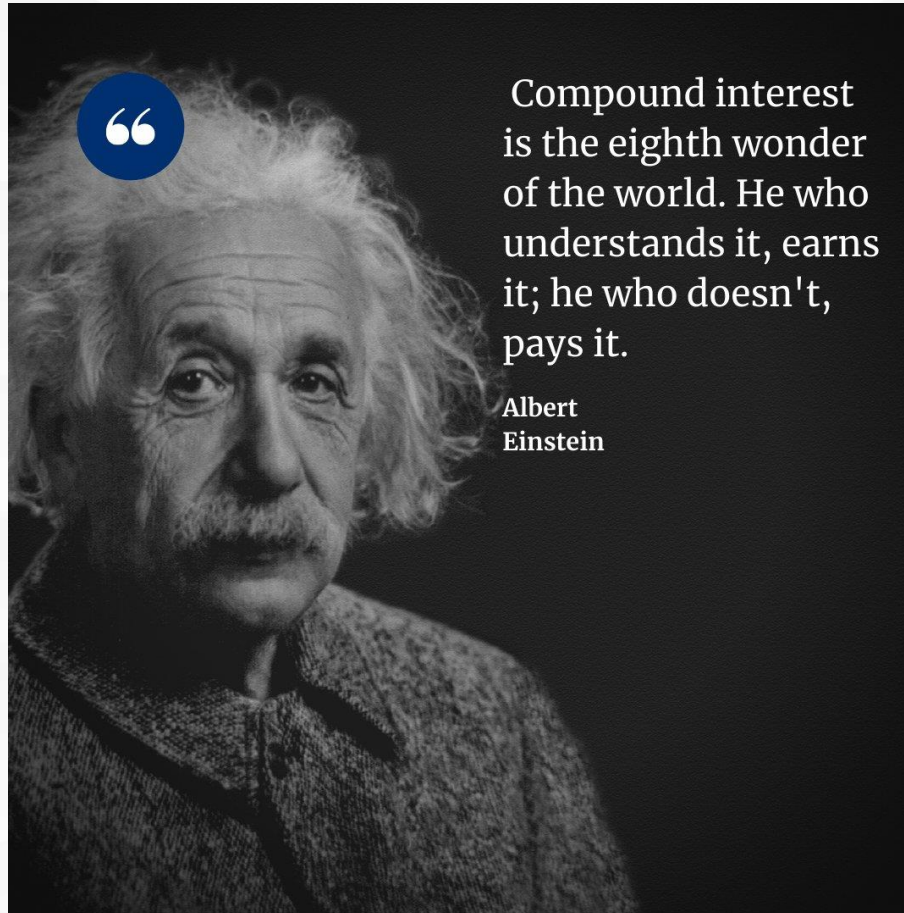
# Сложна лихва, Капиталови пазари и Акции

## За какво ще говорим днес:

- Какво представлява сложната лихва
- Как сложната лихва ни прави богати
- В какво инвестират българите
- В какво инвестират американските милионери
- Какво представляват капиталовите пазари
- Акции
- ETF
- P2P

# Магията на сложната лихва

„Сложната лихва е осмото чудо на света. Който я разбира я събира, който не я разбира я плаща“



# Магията на сложната лихва

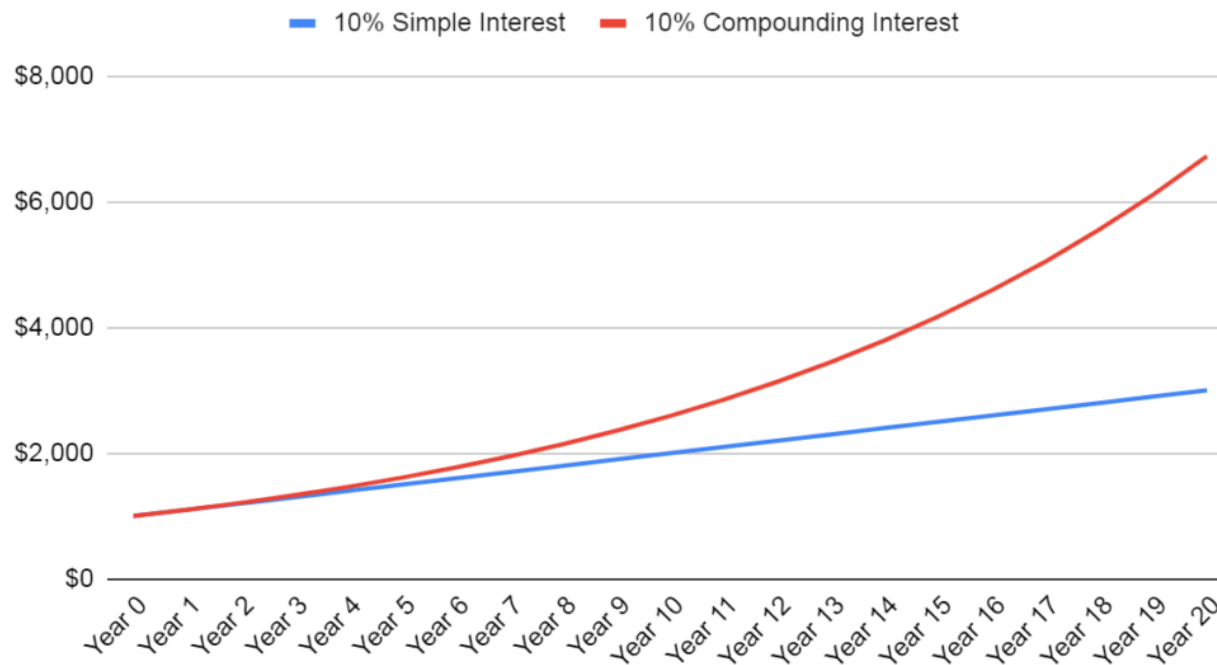
Реинвестирането на доходността я кара да расте лавинообразно.

Колкото повече пъти реинвестираме изкараната печалба, толкова повече се умножават нашите пари!

# Как работи сложната лихва

Ефектът на сложната лихва е в натрупването при реинвестиране. Ако имаме 5% доходност върху 1000 лева за 1 година, това са 50 лева печалба. Ако реинвестираме тези 50 лева при първоначалната сума от 1000, след още 1 година ще имаме 1102.50. Защото имаме 5% върху 1050, а не върху 1000.

10% Simple Interest versus 10% Compounding Interest





# Ресурси за сложна и проста лихва

Процентен калкулатор: <https://percentagecalculator.net/>

Проста лихва:

<https://www.youtube.com/watch?v=uKPkRqZvBe4>

Сложна лихва:

<https://finansovagramotnost.bg/2018/10/12/kakvo-e-slojna-lihva/>

# Сложната лихва пример

10 000 инвестирани при 10% доходност на година, чрез ежегодно реинвестиране са:

- 25 937 след 10 години
- 67 275 след 20 години

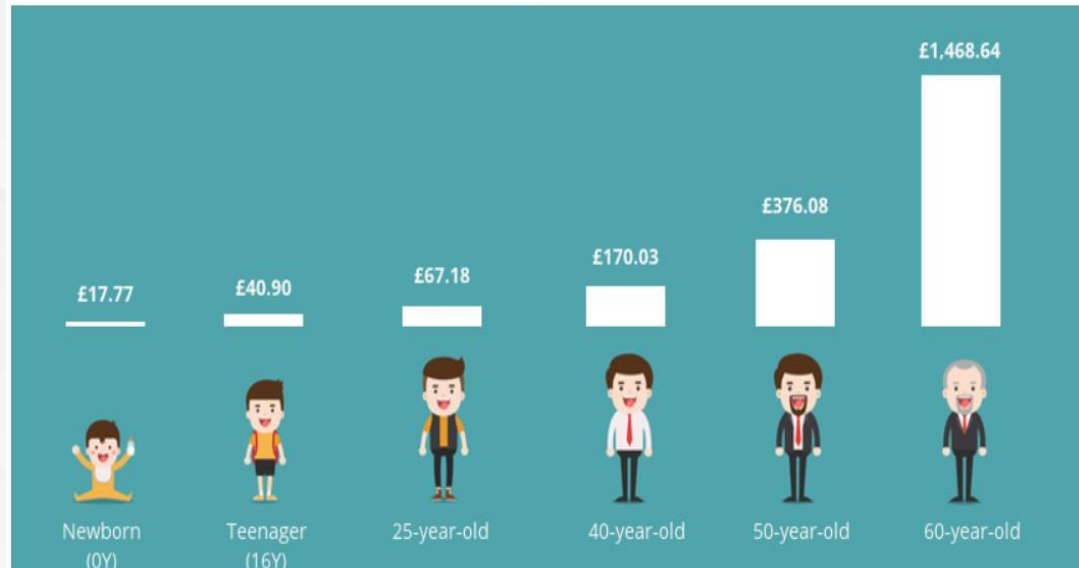
Втората сума е 2.59 пъти по-голяма!

Калкулатор за възвръщаемост със сложна лихва:

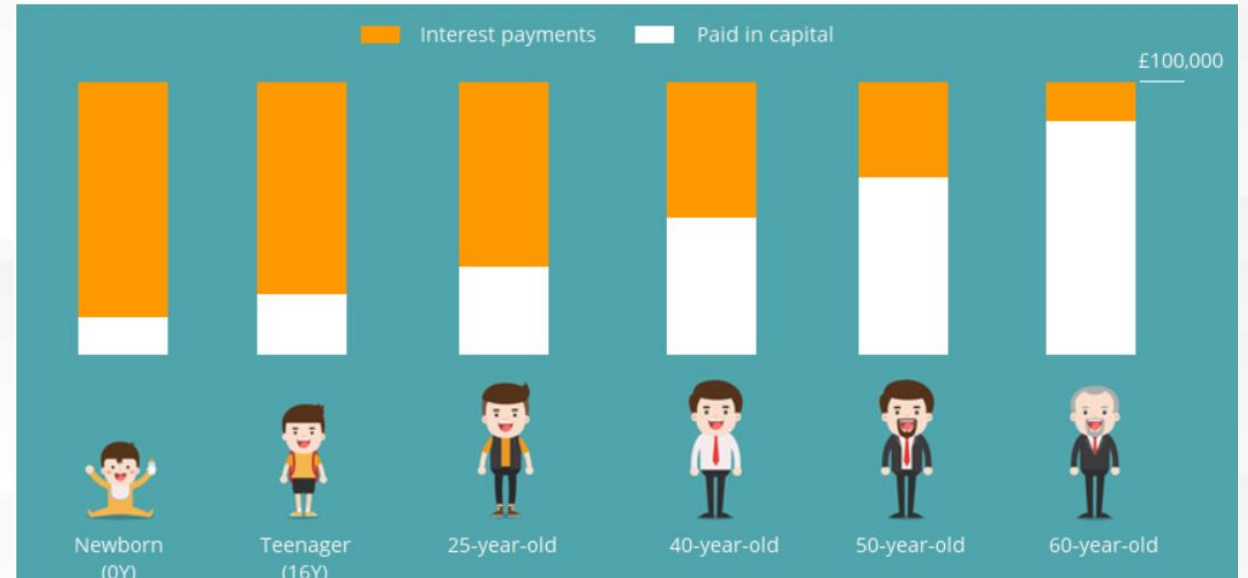
<https://americanfundsretirement.retire.americanfunds.com/tools/calculators/investment-calculator.htm>

# Защо времето е най-важният фактор за сложната лихва?

Monthly savings required to reach £100,000 by age 65



How time and interest work together



# В какво инвестират американците?

## Sources of wealth vary substantially across the U.S. wealth distribution

Shares of total wealth by type of wealth by wealth percentiles, 2016

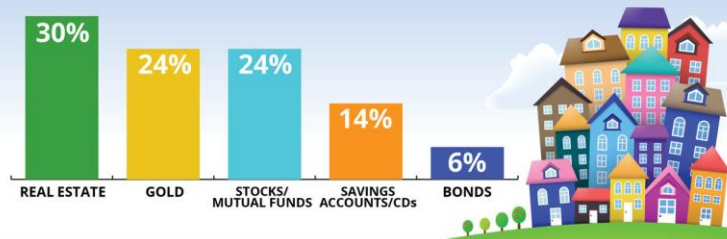


Source: Authors' calculations using Federal Reserve Board, "Survey of Consumer Finances" (2017)

Note: "All other wealth" for the bottom wealth class includes home equity and all financial assets and liabilities. Families with negative net worth are excluded from the figure.

Equitable Growth

## Americans Believe Real Estate is the BEST LONG-TERM INVESTMENT



KEEPING CURRENT MATTERS  
WWW.KEEPINGCURRENTMATTERS.COM

Source:  
<http://www.gallup.com/poll/168554/americans-sold-real-estate-best-long-term-investment.aspx>

Богатите американците инвестират в бизнес  
Богатите американците инвестират в акции,  
облигации и други финансови инструменти

Средната класа в САЩ инвестира в имоти  
Средната класа в САЩ инвестира в „пенсията  
си“

Американците с по-ниски доходи спестяват

# Депозити в България от 2021 до 2023

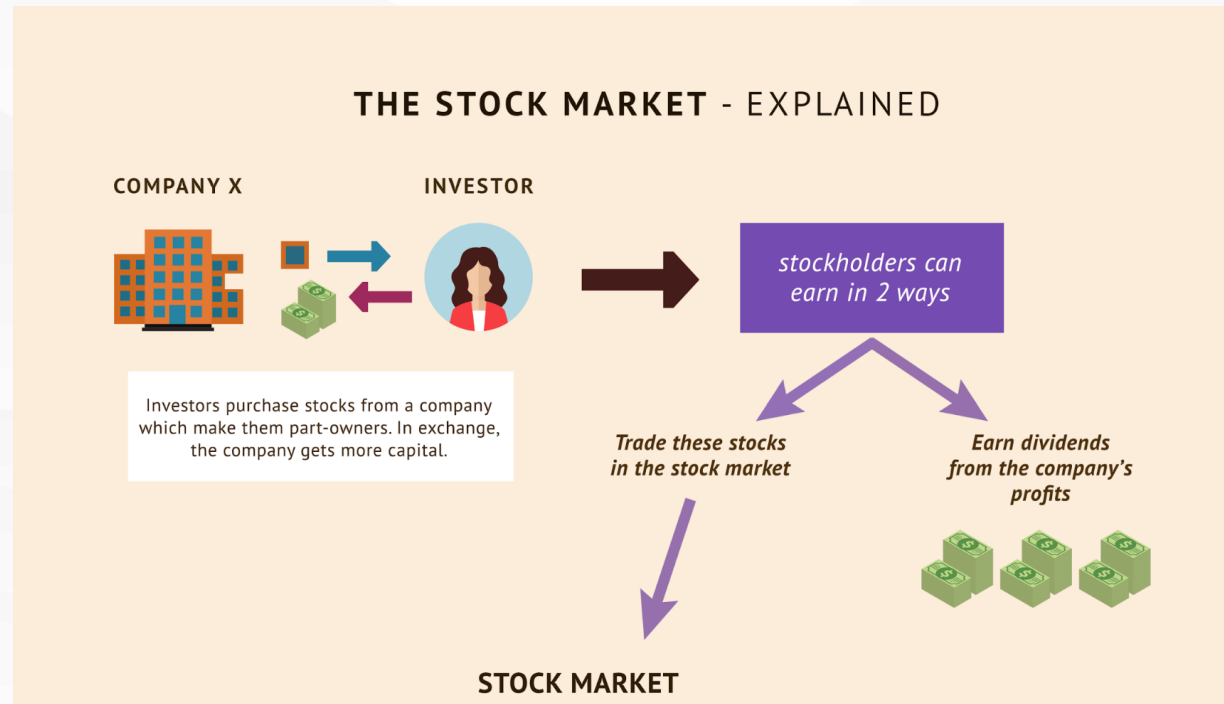


Данни: <https://www.investor.bg/a/539-banki-i-zastrahovateli/384121-spestyavaniyata-v-bankite-u-nas-rastat-s-blizo-94-za-godina-v-kрая-na-septemvri>

# Момчето или кравата? Изборът е ваш



# Какво представлява капиталовият пазар?



Капиталовият пазар е място, където компании и правителства, набиращи финансиране се срещат с граждани и други компании, които инвестират в търсене на печалба.

# Капиталовият пазар

## Иван иска да стартира компания за производство на кафе

- За да изгради основата на бизнеса се обръща към големи инвеститори
- За да разшири бизнеса си прави IPO (Initial Public Offering или първоначално публично предлагане)
- При IPO частни инвеститори могат да закупят дял от бизнеса под формата на акции
- В бъдеще инвеститорите могат да продадат своя дял или да чакат дивиденди (разпределение на печалбата)



# Акции

**Документ или ценна книга, които потвърждават притежанието на дял в бизнеса.**

Митко притежава 2 акции на Майкрософт = Митко е съсобственик в Майкрософт. Той може да събира дивиденди или да продаде акциите на печалба или загуба.

# Видове акции

- **Blue Chip** – големи компании, с по-нисък, но стабилен растеж.
- **Растеж** – компании, които имат потенциал за голям растеж в бъдеще
- **Дивиденди** – компании, които разпределят част от печалбата си на инвеститори. Обикновено са големи бизнеси с дълга история.
- **Циклични** – компании, чиято стойност се повишава или понижава спрямо циклите на икономиката
- **Защитни** – по-“сигурни“ компании с дълга история, пазещи стойност.
- **Спекулативни** – високо ниво на риск, но и висок потенциал за ръстове.

## Types Of Stocks

@INVESTORSUPPLY



### Blue Chip

Large cap stock with a solid history of **long term growth**



### Dividend

Stock with a track record of **paying out regular dividends**



### Defensive

Stocks that are **less sensitive to market conditions**



### Growth

Stock with earnings & revenue **expected to grow rapidly**



### Cyclical

Stocks **affected by changes** in the overall economy



### Penny

Stocks with **prices under \$5 share** and known to be volatile

# Видове акции по пазарна капитализация

## Каква е големината на бизнеса?

### Large-cap (големи)

Акции на компании с пазарна капитализация над 10 милиарда

Растат бавно, но носят по-голяма сигурност.

### Mid-cap (средно големи)

Акции на компании с пазарна капитализация между 2 и 10 милиарда

Имат по-висок потенциал за растеж от големите и са по-сигурни от малките.

### Small-cap (малки)

Акции на компании с пазарна капитализация между 300 милиона и 2 милиарда

Потенциал за растеж и по-голям риск

# Акции с и без дивидент

## Дивиденти

Някои компании разпределят част от печалбата си сред инвеститори и това се нарича **дивидент**.

Най-често се разпределят на тримесечие (Q1, Q2, Q3, Q4)

## Без дивиденти

Има компании, които не разпределят дивидент и използват печалбата за реинвестиция и разрастване на бизнеса.

Инвеститорите печелят от продажба при растеж на цената на самите акции.

# Време за почивка

# Аристократите на дивидентите

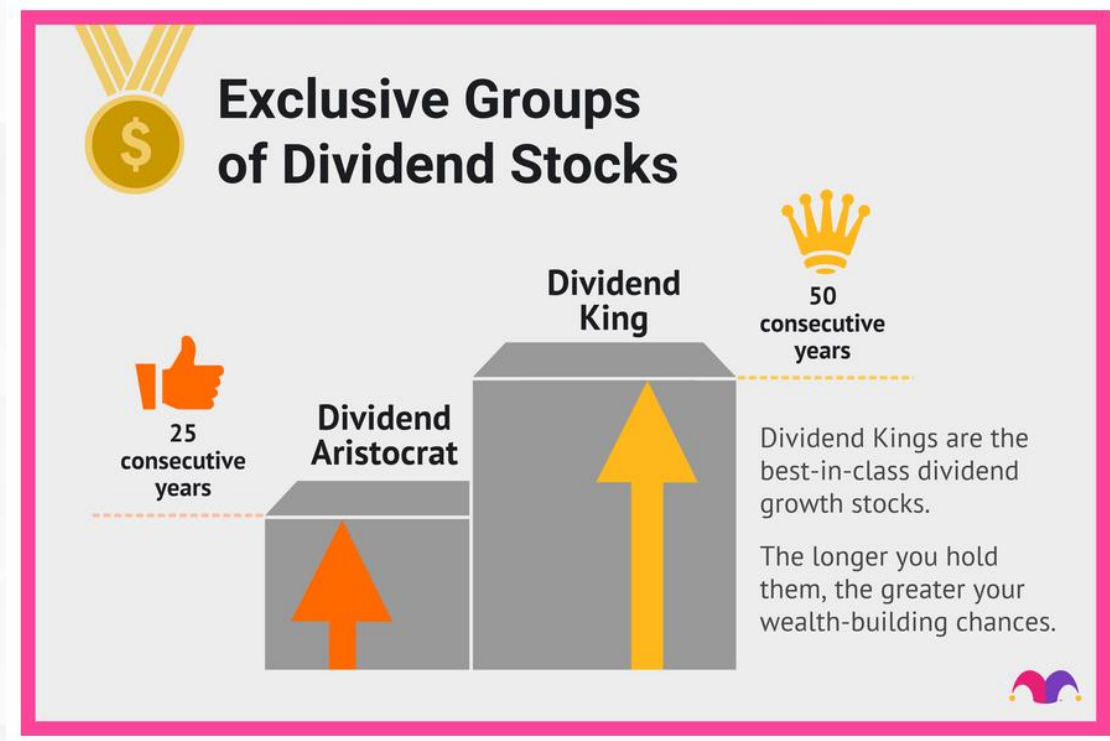


Компании, които увеличават дивидентите си през 25 последователни години и са част от индекса S&P500

# Изберете краля



# Кралете на дивидентите



Компании, които увеличават дивидентите си през 50 последователни години.



# Списъци и ресурси

Крале:

<https://www.fool.com/investing/stock-market/types-of-stocks/dividend-stocks/dividend-kings/>

# Акции на растежа

**Growth Stocks – Акции на компании, които се развиват и растат бързо.**

- Големи ръстове в продажбите
- Очаквания за бърз растеж в сектор с голям потенциал
- Повишаване на маржовете на печалба

Ресурс:

<https://www.fool.com/investing/stock-market/types-of-stocks/growth-stocks/how-to-find-a-growth-stock/>

# Акции на „стойността“

**Value Stocks – Акции на компании, които се търгуват на по-ниска цена от реалната им стойност и бизнес фундаменти**

- Подценени компании, които са по-евтини от акциите на компании с близки показатели в същата индустрия
- Често това са акции, които се търгуват под 15 P/E Ratio (Price to Earning), но това не е единствен и водещ фактор
- Фактор е EPS (Reported earnings per share = приходи на дял от фирмата)
- Като инвеститори вярваме, че дългосрочно пазарът ще оцени реалната стойност на компанията и цената на дял ще се повиши.

# Акции на „стойността“

Разгледайте Price to Earnings на Кока-Кола през годините

<https://www.macrotrends.net/stocks/charts/KO/cocacola/pe-ratio#:~:text=The%20PE%20ratio%20is%20a,information%20on%20our%20historical%20prices.>

Calculator за P/E Ratio: <https://www.omnicalculator.com/finance/price-to-earnings>

# Всяка инвестиция се нуждае от време.

## Tesla

1000\$, 2012 = 220 000\$, 2023

## Amazon

1000\$ през 2012 = 12 900\$, 2023

## Microsoft

1000\$ през 2012 = 7741\$, 2023



# Как купуваме и продаваме акции?

- Избираме платформа, която ще ползваме (проверяваме таксите при транзакции, проверяваме къде е регистрирана и до каква сума парите ни са гарантирани)
- Регистрираме се
- Преминаваме KYC (Know Your Customer) проверка на самоличността – подготвяме сметка за ток, вода или банково удостоверение
- Захранваме сметка
- Извършваме покупка
- Извършваме продажба
- Прехвърляме сумата по наша банкова сметка чрез превод

# Плюсове и минуси на акциите

## Плюсове

- Растат с растежа на икономиката
- Лесни и достъпни за закупуване
- Не изискват голяма първоначална инвестиция
- Ликвидни са (могат да се продадат бързо при нужда)
- Могат да носят постоянен приход

## Минуси

- Рисковани са
- Конкуренция с голям брой хора и институционални инвеститори
- Изискват сериозно проучване
- При фалит инвеститорите последни получават парите си

# Задача

Проверете колко е струвала акция на Amazon през:

- януари 2009 година;
- колко струва януари 2023;
- колко струва на януари 2024



# ETF – Exchange-Traded Fund

## Борсово-търгувани фондове

Борсово търгуваните фондове представляват „кошница“ от различни активи, която се продава като акция.



# Пример за ETF

## Vanguard S&P 500 UCITS ETF

Следва развитието на най-големите 500 компании в САЩ. Всеки инвеститор закупува част от тези компании без да му се налага да ги купува отделно.

<https://www.boerse-frankfurt.de/en/etf/vanguard-s-p-500-ucits-etf>

# ETF-ите спестяват време и риск



# Видове ETFs

- **Индексен ETF** - създаден да проследява представянето на конкретен индекс. Тези ETF-и се наричат също индексни фондове като например S&P 500 ETF, Nasdaq ETF и други
- **Секторен или индустриален ETF** - създаден, за да предостави експозиция в компании от дадена индустрия като технологична, фармацевтична или друга

# Видове ETFs

- **ETF от облигации** – Чрез него се закупуват „кошница“ от облигации на държави, корпорации, общини и други.
- **ETF по стил** – Чрез него може да следвате определен стил на инвестиране. Например само в акции на растежа или други.
- **ETF за алтернативни инвестиции** - Антики, недвижими имоти, Venture Capital и други
- **Други ETF**

# Европейски ETF-и

Като граждани на ЕС можем да купуваме ETF-и, маркирани като UCITS. Не можем да купуваме директно американски.

Добрата новина е, че повечето глобални индекси имат европейски ETF, който ги следва автоматизирано.

## Плюсове и минуси на ETF

### Плюсове

- Голяма диверсификация
- По-нисък риск
- Ниски такси
- Ликвидни са (могат да се продадат бързо при нужда)
- Търгуват се лесно и бързо
- Ниска първоначална инвестиция

### Минуси

- Следват посоката на икономиката
- По-ниски дивиденди спрямо някои акции
- Рискове от разлика в обменния курс на валутата, чрез която купуваме
- По-бавен растеж от индивидуалните акции



# Взаимни фондове

- Взаимните фондове се управляват активно, за разлика от предимно пасивните ETF-и.
- Предимно се закупуват чрез Асет мениджмънт компания или друга финансова институция.
- По-висока такса за управление – между 0.5 – 2.5% сравнено с 0 – 1% за ETF
- Плащаме си за това, че някой управлява парите ни.





## Домашно

1. Намерете 2 компании, които се търгуват на борсата и са част от сектор на растежа, който октрихте при домашно #1 (Първа лекция)

2. Вижте от кога се търгува компанията, на каква цена е била 1 акция в деня на първично публично предлагане.

3. Проверете каква е била цената на акцията през февруари 2022 година.

3. Каква е цената, на която се търгува една акция днес и каква е промяната?

# Следваща лекция

## На 25 януари (четвъртък) от 19:00

- Работилница (Workshop) и практически демонстрации
- Как се ползва платформа за търгуване
- Инструменти за анализ на акции
- Европейски ETF-и

## На 30 януари (вторник) от 19:00

- Какво представляват дълговете
- „Добри“ и „лоши“ кредити
- Икономика на недвижимите имоти
- Инвестиране в недвижими имоти
- Краткосрочни наеми и алтернативни инвестиции в имоти

**Време за въпроси**

**Sli.do** с код: **INVEST8**